

Szentháromság ünnepe után 10. vasárnap (Jeruzsálem pusztulásának emlékünnepe)

► 2Móz 19,1–8

Isten szövetségeseket keres!

A vasárnap jellege

A vasárnapkal kezdődően ószövetségi igék kerülnek elénk. A 16. vasárnapig az összefoglaló cím: Akiket Isten elhívott, azokat meg is igazította. A vasárnap igéinek összefoglaló címe: Hit által igazultunk meg.

A 10. vasárnapnak külön jelentősége van azért is, mert egy határozott történeti tényről illeszt be az egyházi év drámájába: Jeruzsálemnek Kr. u. 70-ben, augusztus 10-én bekövetkezett pusztulását. Isten kegyelme megvetésének szörnyű következményét tárja elénk az ősi evangélium (Lk 19,41–48), amely a vesztébe rohanó nemzetét sirató Úrnak Jeruzsálem pusztulásáról való jóvendölése. Jaj annak, aki megveti Isten kegyelmes hozzánk látogatásának idejét! Ne áltassuk azért magunkat! Krisztus gyülekezetéből is vezet út a kárhozatba, ha megvetjük Krisztus kegyelmét, aki itt jár-kezel közöttünk az igében és a szentségekben, és keres bennünket, hogy magánál, az anyaszentegyház ölében megtartsa.

Jézus Krisztus világosan szól erről a példázatokban: a búza és konkoly, a tíz szűz, a juhok és a kecskék. A Hegyi beszédben Urunk egyértelmű-

vé teszi, hogy nem elég a formális hozzátartozás: „*Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akarátát.*” (Mt 7,21) A kérdésre, hogy ki üdvözülhet, a nap levélbeli igéje válaszol (1Kor 12,1–11): az, akit Isten Szentlelke vezet.

Amit a textusról tudni kell

Az Exodus könyve középpontjában a Sínai-hegyi szövetségekötés áll. A szövetségekötés törvényadással van összekötve: az Isten akarata szerint való élet a szövetséges hűség bizonyítéka.

A bevezető 1–2. versek nemcsak a vándorlás újabb állomásának a megemlézése szempontjából nevezetese, hanem az időpont közlése tekintetében is, ami a későbbi ünnepi naptárral van összefüggésben. A szövetségekötés leírása több elemből tevődik össze, ezeknek egy része kijelentésadás, más része kultikus jellegű, középpontban a szövetségsszerző Isten megjelenésével. Az egész a Sínai-hegynél történik.

A 3–6. vers kijelentést tartalmaz, Istennek Izraelt kiválasztó akaratát és a szövetségkötésre kész szándékát tartalmazza.

Az ókori szövetségkötési szövegek bevezető része tartalmazni szokta a szerződést megelőző, említésre méltó eseményeket, ezután következik a szövetség feltétele, majd annak a tartalma. Itt a szövetségsszerző, az Úr, ugyan nem mutatkozik be úgy, mint a tízparancsolat bevezető mondatában, de amire hivatkozik, azonos. Kiszabadította Izraelt Egyiptomból, azóta is hordozta őket saszárnyon. Az utóbbi költői hasonlat az ún. Mózes énekében is előfordul (5Móz 32,11), s ott látszik a hasonlat értelme: az anyamadár a fészkeből szárnyaira bocsátott fiókáira gondosan ügyel, s ha fáradni látja, kiterjesztett szárnyára veszi őket.

A kötendő szövetség feltétele az, hogy állandóan és engedelmesen hallgasson Izrael az Úr ígéjére, a szövetség tartalma pedig maga a kiválasztottság. Bár az Úré az egész föld és minden nép, Izraelt mégis kiemeli üdvözítő szándéka a népek sorából, hogy benne különösképpen munkálkodjék megváltó szeretete, az egykor Ábrahámnak adott ígéret szerint (1Móz 12,3). A kiválasztottságot a „papok királysága” és „szent nép” kifejezések jellemzik. Az első azt jelenti, hogy Izrael olyan ország lesz, amelynek a népek élén az a feladata, mint a papoknak a gyülekezet élén. Megismerheti és végezheti az igazi istentiszteletet, akár más népekért is könyörögve és más népeket is tanítva az Úr ígéjére. A szent nép kifejezés pedig az Úr tulajdonaként való elkülönítettséget, a különválasztást fejez ki, de ennek az értelme végeredményben nem gögös elzárkózottságot jelent a többi népek világától, hanem a profán, az Istennek nem tetsző dolgoktól való elkülönülést. Jelenti az Isten akarata szerint való életet, ami lehet példaadó és Istenhez vonzó misszió. A kiválasztottságnak ez az ígérete olyan emelkedett lelki tartalmú, hogy visszatér rá az Újszövetség is, Isten megújuló ígéretei kapcsán (1Pt 2,9).

Az isteni kiválasztó, szövetségbe fogadó szándékra a nép egy akarattal felelt és elkötelezte ma-

gát a kívánt engedelmességre. Ezzel a szövetségkötést előkészítő „tárgyalások” befejeződtek. Mózes az üzenetközvetítésben, amelyet az Úr és Izrael között folytat, úgy jelenik meg, mint valódi közvetítő-közbenjáró, az Ószövetség papjainak és prófétáinak a módján.

Amikor Isten szövetségeseit keres, nem erőseket, nem hasonló gondolkodásúakat keres, hanem olyanokat, akik készek arra, hogy elvessek a mustármagot azzal a hittel, hogy egyszer majd fa lesz belőle.

A perikópa megértése

Az igehirdetés négy nappal augusztus 20-a után hangzik el. Ezen a napon emlékezünk István királyra, aki eszköz abban, hogy népünk a pogányságból az ige világossága útján elindult, és az út a mai napig tart. Nem elég a formális egyháztagság. A személyes kapcsolat, a személyes bűnbocsánat visz az üdvösségre. Egy alkalommal azt vettük észre, hogy az oltáron a virágcsokorból egy szál virág elhervadt, közelebb léptünk, és azt tapasztaltuk, hogy ez a szál benne volt a csokorban, a vázában, de nem ért bele a vízbe, ezért hervadt el.

A test szerint való Izrael történetének rettenetes példája indítsa szüntelenül az egyház népét Isten színe előtt a kegyelem éhezésére: vigyázzunk, a kegyelem ideje lejár. Látna az elfogyó gyülekezeteinket, a népszámlálási adatokat, a hiányzó középkorúakat, könyörögni, hogy ez még ne legyen Jeruzsálem pusztulásnak az ismétlése. A kérdéshez alázatosan közelítsünk, erre figyelmeztet az Ágostai hitvallás IV. tétele: „Tanítják továbbá, hogy az emberek nem tudnak megigazulni Isten színe előtt a saját erejük-ből, érdemeik vagy cselekedeteik alapján, hanem ingyen, Krisztusért, hit által igazulnak meg, ha hiszik, hogy (Isten) kegyelmébe fogadja őket és megbocsátja bűneiket a Krisztusért, aki halálával bűneinkért eleget tett. Ezt a hitet számítja be.”

A nap témája: *Ismerjük fel, amit Isten Krisztusban tett értünk!*

Igehirdetési vázlat

Isten szövetségeseket keres!

Mózesben jó szövetségest talált. Isten jó szövetségesre talált István királyban is. Ezen a napon visszaemlékezünk államalapításunkra. Isten házában az emlékezés elsősorban arról szól, hogy Krisztushoz tértünk, Pál apostol ezt írja az Efezusi gyülekezetnek: „*Mondom tehát, és tanúsítom az Úr nevében, hogy többé nem élhettek úgy, ahogyan a pogányok élnek hiábavaló gondolkodásuk szerint.*” (Ef 4,17) Megtesszük-e, amit kér? Egyértelmű-e a válaszuk? Urunk, Jézus Krisztus, látva az ember szavai és tettei közötti különbséget, elmondott egy példázatot (Mt 21,28–32).

Mindennek ellenére, minden megbízhatatlanságunk ellenére Isten bennünk keresi a szövetségest (1Pt 2,9).

1. Igénk szerint a gyülekezet vallott: „Az egész nép egy akarral felelte: Megtesszük mindazt, amit az Úr mondott.” Konfirmációi vallástételünk: „Vallom az evangélikus keresztyén egyház tiszta és igaz tanítását, és hozzá hűséggel ragaszkodom.” A konfirmációra visszaemlékezünk huszonöt-ötven éve fogadalmat tett testvéreinkkel. Ki-ki visszaemlékezik a saját konfirmációjára, korábban még harcosabb volt a fogadalom: „vallásomért élek, halok”. Minden istentiszteleten elmondjuk az apostoli hitvallást. A szánkkal sokszor vallunk. Lelkes vagy éppen kényszerű szavakkal, de vállaljuk a szövetséget.

2. Mi lesz az ígérettel?

Megfeledezünk arról, hogy a cél nem egy hitvallásban felvállalt szövetség, a cél egy Isten szerinti élet. Az evangéliumi ige is erről szól, nem látványosságról: „*hanem mert hallottuk és tudjuk, hogy valóban ő a világ üdvözítője.*” (Jn 4,41) Miért van olyan nagy szakadék a szóbeli ígéretünk és tetteink között? Hiszen az ígéret, amit Atyánk ad, óriási: „*Királyi papság és szent nép lesztek.*” (2Móz 19,5–6)

Jézus Krisztus ezt mondta tanítványainak, akik azt kérdezték, mi lesz a jutalma annak, hogy mindenüket elhagyva követték (Mt 19,28): „*Aki győz, annak megadom, hogy velem együtt üljön az én trónusomon.*” (Jel 3,21) Mi egymáson szeretnénk uralkodni. Olyan társadalmat szeretnénk, ahol mi irányítunk. Olyan társadalmat, ahol előjog keresztyének lenni. Olyan gyülekezetet, ahol tele a templom. S közben a küldetésről megfeledkezünk, hogy kovász, só, hegyen épített város vagyunk? (Mt 5,13–16)

Régebben az egyházon tájékozódott a világ, mára megfordult a helyzet. Ha ezt az alapállást újra visszaszerezzük, ismét papok királysága, szent nép leszünk.

3. Kiváltság és rang: Istenhez tartozni

Aki ezt a szövetséget megízlelte, ő tudta, mi ez. *Ez rang, de feladat is.* A gyermekeink megkapják a bizonyítványt: az 5. osztályba léphet, de ott el is várják tőle, hogy úgy viselkedjen, tanuljon, mint aki már felsős. Szeretnénk ennek a szövetségnek az áldásait megőrizni, sőt átadni gyermekeinknek is. Megkereszteljük gyermekeinket, oktatjuk őket, konfirmáljuk őket. Ezzel a gyülekezet tagjai lesznek. De Isten szövetségének az élvezői csak akkor leszünk, és csak akkor lesznek ők is, ha figyelünk Istenre (5Móz 30,15–17).

Befejezésül

Az ígehirdetés elején azt mondtam, Isten szövetségeseket, munkatársakat keres. Olyanokat, akik evangéliumát viszik az emberekhez, mint a samáriai asszony is (Jn 4,1–42). Mint a kovász, amely mindig nagyobb lesz (Mt 13,33). Ma pedig azt tapasztaljuk, hogy fogy az egyház. Igen, Isten a szent cél érdekében, a világot megmentő nagy cél érdekében rostára teszi a népét. Nem marad meg több a rostán, csak egy kicsi. Isten ezzel kezd újat. Vállaljuk-e ezt? Ne csak mondjuk, tegyük is életünkkel. S akkor hittel énekelhetjük: „Irgalmas Jézusunk, járj velünk, kérünk! Áldj, vezess, oltalmaz, győzelmet adj! Támad az ellenség, nélkülöd végünk, Ám a te hű kezed el sose hagy. Így

szívünk se fél, Távol fénylik a cél, S ránk örök országod hajnala kél.” (EÉ 449) Ámen.

További javaslatok

Lekció

Lk 19, 41–48; 1Kor 12,1–11

Ének

EÉ 267, 258

Imádság

Urunk, taníts minket hitből élni: nyisd meg szemünket a mi nagy vétkünk és a te még nagyobb kegyelmed látására, hogy mindennél jobban féljünk és szeressünk téged, és bízunk benned, a keresztségben kapott szövetséget, igéd és az úrvacsora által őrizzük meg. Jézus Krisztusért hallgass meg. Ámen.

Illusztráció

TÖRTÉNET

Ivry Gitlis, a nagy hegedűvirtuóz interjút adott, amelyben életéről és a művészetéről faggatták őt. Megkérdezte tőle a riporter.

– Mondja, mester, milyen hegedűje van?

Az idős művész elmosolyodott, majd így szólt:

– Egy csodálatos hangszer, egy Stradivari. De nem az enyém.

– Nem az öné? – kérdezte a riporter – Talán bérli?

A mester szeretettel nézett a gyönyörű hangszerre, majd így folytatta.

– Nem bérlem, megvettem – mondta. – De tudja, ez a hegedű több mint háromszáz éves. Híres hegedűművészek egész sora játszott rajta, mire hozzám került, és ha majd meghalok, remélem, valaki tovább játszik rajta. Hogyan gondolhatnám, hogy az enyém? Én vagyok az övé.

Íme, a legfontosabb üzenet. Nem az én életem része Isten, hanem az én rövidke életem válhat egy hatalmas isteni életmű részévé. (...) Nem az a csoda, ha Isten megvalósítja, amit az ember akar, hanem az, amikor az ember megvalósítja Isten akaratát.

Bolyki László: *Kegyelem és kalmárszellem*, 137. o.

Felhasznált és ajánlott irodalom

BOLYKI László 1993. *Kegyelem és kalmárszellem*. Édesvíz Kiadó, Budapest.

BOYD, Gregory A. 2022. *A keresztény nemzet mítosza. Hogyan pusztítja el az egyházat a politikai hatalomvágy?* Luther Kiadó, Budapest.

JÁNOSI Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Fraternitás Magyarországi Evangélikus Lelkészek Közössége, Veszprém.

Jubileumi Kommentár. A Szentírás magyarázata. Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1974.

■ SZABÓNÉ PIRI ZSUZSANNA